СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXI. Число 115. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 17. мая, 1923. VOL. XXXI. No. 115. Jersey City, N. J., Thursday, May 17, 1923. THREE CENTS

ЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА СЕ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

ПОШИРЕННЄ БУДІВЕЛЬНОГО СТРАЙКУ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, 15. мая. — Будівляний промисел міста Ню Йорку дістав учора два нові страйки: Наперед бруклинські мулярі, які числять коло 3 тисячі, зажадали підвишки своєї заплати та денного зарібку в сумі 12 долярів, а не діставши його, сейчас обявили страйк. Відтак нюйорські каменярі, які досі зарабляли по 8 долярів 50 центів в день, зажадали 2 доляри підвишки на день і загрозили страйком.

Як каже будівельна рада, яка обєднує юнії робітників, працюючих при будовах, заявляє, що більше як половина всіх 80,000 будівляних робітників в Ню Йорку та околиці вже голосувала розпочати дня 1. червня страйк, бо підприємці відмовилися дати їм 1-долярову денну підвишку.

Непорозуміння межи мулярами та підприємцями ще не полагоджене. Зате страйк вапнярів („пластерерз") вже покінчений.

ПРИВАТНІ КОРАБЕЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА НЕ ХОЧУТЬ ПІДВИСШАТИ ЗАПЛАТИ

НЮ ЙОРК, 15. мая. — Товариство Корабельних Властителів заявило публично, що воно не піде за приміром Корабельної Ради Злучених Держав та не піднесе робітничої заплати моряків, як се зробила Рада щодо всіх кораблів в посіданню федерального уряду.

Товариство заслонюється кепськими часами для перевозового бизнесу.

Рівночасно урядники Межинародної Моряцької Юнії, на якої домагання Рада піднесла заплату, заявляють, що підвишка виносяча 10 долярів в місяць, не вдоволяє робітників та що наслідком сього богато моряків буде шукати роботи на суші.

СТРАЙК БЛИЗЬКИЙ ЧЕРЕЗ НЕПРИЗНАННЄ ЮНІЇ

СКЕНЕКТЕДІ, Ню Йорк, 15. мая. — Неновби у відповідь на домагання робітників признати їх юнію, трамваева компанія в Скенектеді обявила робітникам, що вона буде вести своє підприємство як „отверту шапу" (не признаючи ніякої робітничої організації). З огляду на те робітники рішилися голосувати над тим, чи вийти їм на страйк для вимушення на компанії признання свого домагання.

СТАН РОБІТ ПО СТЕЙТОВИХ ПРОМИСЛАХ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 15. мая. — Промислова комісія нюйорського стейту подає на основі статистичних обрахунків, що число робітників, працюючих по фабриках в сьому стейті, було в місяцю квітни троха менче як в місяцю марті.

Зате департамент праці стейту Месечузетс подає, що там число робітників в місяці квітни було більше, як в марті.

Відділ праці при федеральнім департаменті праці в Вашінґтоні заявляє, що під теперішний час є в Злучених Державах дуже мало безробіття та що попит за фаховими робітниками всякого рода є дуже великий. Особливо фармерам дуже трудно найти помічників. Брак робочих рук дається відчувати головно в полудневих стейтах.

ДИВНИЙ СТРАЙК

ЛЕНСФОРД, Па., 15. мая. — Якої пів тисячки вуглевих майнерів, працюючих в „Лігай Ковл енд Навіґейшен Ко.", вийшло на страйк, щоби запротестувати проти рішення компанії ревідувати всіх робітників перед входом до копалні, щоби запобігти забиранню зі собою сірників.

Робітники заявили компанії, що вони не будуть приносити до копалні сірників, коли компанія згодиться не вживати електрики до вожения на тих поверхах копалні, де є газові проточини, бо як кажуть робітники, електрична іскра так само небезпечна як сірник.

ЗАБОРОНЯЮТЬ СІЧЕННЄ РІЗКАМИ ВЯЗНИКІВ

ТАЛАГЕСІ, Флорида, 15. мая. — Стейтовий сенат приняв нині поважною більшостю голосів принятий вже стейтовою палатою послів проект закона, забороняючого битте різками вязників в стейтових вязницях.

Проект приходить тепер до підпису губернатора стейту.

Проект видимо був ухвалений під натиском публичної опінії, обуреної на люті катування вязнців по вязницях та таборах для вязників, розкриті недавними слідствами суду та леґіслятивної комісії.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ТОРНАДА РОСТЕ

КОЛОРАДО, Тексас, 15. мая. — Спис померших наслідком страшної бурі в повіті Мичел виносить вже 21 осіб. Число ранених виносить коло 200, а число бездомних 300. Шкоду рахують на пів міл. долярів. Жертвами занявся Червоний Хрест.

Як доносять з Кеймбридж, Огайо, деякотрі околиці сього стейту навістила теж страшна буря. Наслідком бурі завалилося коло 60 домів, при чому поранено богато людий.

Про подібне торнадо доносять теж з міста Лител Рак, в стейті Аркензо. Наслідком страшного хмародеру повстала повінь, яка звалила великі води в місто. Филі ірвали богато людий, але на щасте жертв в людях не було. Зате шкода величезна; обчисляють її на 2 мілїони долярів з верхом.

З НОВО-ШОТЛЯНДСЬКОГО МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ

СІДНІ, Нова Шкотія, 15. мая. — Поліція зробила ревізію в канцелярії майнерської юнії та сконфіскувала богато радикальної літератури та червоний прапор, котрий несено підчас свята 1. мая.

РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ В КАНАДІ ТРАТЯТЬ ЧЛЕНІВ

В дванайцятім річнім докладі про робітничі організації в Канадії подається, що за три роки, від 1920 до 1922 дотичні організації втратили 101,426 членів. В послідній (1922) році вони втратили 156 відділів і 36,699 членів.

Членство робітничих організацій за шість літ було як слідує: — 1917 р. — 204,630; 1918 — 248,887; 1919 — 378,047; 1920 — 373,842; 1921 — 313,320; 1922 — 276,621.

Усіх робітничих юнійних відділів в Канаді є 2,412. На кожду провінцію припадає їх ось таке число: — Онтеріо 1,045; Квебек 456; Брітіш Колюмбія 235; Альберта 209; Саскачеван 163; Манітоба 134; Нова Скошія 147; Новий Бронсвик 114; і Принс Алберт Айленд 9.

Інтернаціональних організацій в Канаді є 92. З того 58 орґанізацій виплатили запомоги для одного або двох членів. Сума в такий спосіб виплачена виносить 8,515,123 долярів. Для безробітних і на подорожуючі видатки видано 753,704 дол. Для страйкуючих видано 13 мілїонів, 549 тисяч, 717 дол. Для хорих і покалічених видано 1 мілїон, 446 тисяч, 408 дол. Старикам, які вже не можуть працювати виплачено 2 міл., 113 тисяч, 777 дол.

ЯКОВЛЄВ ПРО СХІДНУ ҐАЛИЧИНУ

Заступник народного комісаря закорд. справ радянської України Яковлев у розмові із співробітником „Роста" заявив: „Децизія Ради Амбасадорів нас не інтересує. На протязі 4 останніх років ми пізнали вартість всяких децизій. Децизія Ради Амбасадорів має таке значіння, як наприклад децизія ради народних комісарів в Москві про прилучення Абісинії до Італії, як що аж моглиб таку децизію ухвалити. Дуже зле, що Польща знаючи тревалість таких децизій, залила Східну Галичину військом і жандармами. Але центральний уряд совітських републик у Москві а також населення України а також населення України заявляє категорично, що визначення кордонів Польщі без волі населення і волі радянської України не має значіння. Нарід російський і український переконані, що населення Сх. Галичини ніколи не згодиться на прилучення до Польщі. Для нас є ясне, що децизія Ради Амбасадорів доведе до нового конфлікту між совітськими републиками і Польщею.

ПРИЧИНА ДОРОЖНЕЧІ ФАРМЕРСЬКОЇ МАШИНЕРІЇ В КАНАДІ

З Оттави, (столиці Канади), донoсять: Складаючи свої зізнання перед Слідчою Рільничою Комісією п. Томас Бредню, ґенеральний управитель Массей — Гарріса Ко. заявив, що від 1915 р. ціна машинерії підскочила 64 процент. Се сталось однак тому, казав він, що від 1913 фабричні акціважі підскочили на ціні від 80 до 127 проц., робітник 113 проц., пересилка 44 процент.

Кредит також є немалою причиною подорожіння фармерської машинерії, п. Бредшо казав. Під пору фармері винні компанії за машинерію вісім мілїонів долярів. Хоча від кредиту фармері платять процент: — в Антеріо 7, а Західні Провінції 8 до 9, то все таки се не може вратувати ситуації.

Пан Бредшо сказав далі, що мин. року компанія стратила пів мілїона долярів, а 1921 р. один мілїон 228 тисяч долярів.

Щоби бути ще більш оправданим п. Бредшо, сказав, що тоді як фармерська машинерія подорожіла о 64 проц. то ин. конечности життєві подорожіли: — одіннє 76 проц.; залізне начиннє 86 проц.; будівляний матеріял 79 проц.; инші річи 89 процент.

На закид комісії, що випродукування одного „байндера" (жпивярки) коштує компанію лише 38 долярів, п. Бредшо не не мав що сказати.

80 МІЛЮНІВ МК. В МІШКУ

Вдова по зарібнику Мартинови, ідучи з головного двірця у Львові найшла наповнений папером мішок, який принесла до дому і не отвираючи кинула під ліжко. Тимчасом в мішку було ні менче ні більше а 80 мілїонів польських марок, які згубив якийсь обшарник. Пошукування поліції якій хтось звернув увагу на знахідне Мартинової, звернулися в бік її убогої хати при вул. Бема під ч. 3. І справді під ліжком вдови найдено нерозпечатаний міх з 10 і 50-тисячними банкнотами на суму 80 мілїонів. По обчисленню 10 відсотків нахідного, віддано міх легкодушному обшарникови.

ОРИГІНАЛЬНИЙ ЗАПИС

Д-р. Вільгельм Розенберг, директор англо-австрійського банку у Відні, що перед кількома днями доконав самогубства, записав 80 мілїонів корон на... поправу німецько-французьких взаємин.

ПОВЕРТАЮТЬ НА УКРАЇНУ

В неділю 15 квітня через стацію Іверці поспішним потягом проїздили старшини і козаки бувшої армії Петлюри, повертаючі на Україну. В тім потягу їхали також приватні особи, котрих мали з Польщі вислати за границю, яко прибувших до Польщі після 20.Х.-1920 р. Уряди України і Росії роспорядились, щоби всім таким особам, без всяких формальностий давати дозвіл на поворення на батьківщину, і застосовати до них амнестію.

ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

На всеукраїнській партійній конференції т. Раковський прочитав доклад про величезні успіхи економічного відродження України Продовольчі і транспортові труднощі в значній мірі ухилені, озимина дійшла до рівня 1915 року, продукція сільського господарства в минулому році досягла, не рахуючи скотоводства, 575 мілїонів золотих рублів. Теперішній рік дасть значно більше. Легка індустрія досягла 50% до військового часу. Раковський також зазначив про зріст впливів комуністичної партії на Україні, що полегшує відроджуючу діяльність Уряду.

ВЕЛИКИЙ ДОСПІХ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ПОЗИЧКИ

На розписану кілька днів тому позичку для Федерального уряду в сумі 400 мілїонів долярів зголосилося тільки готових до позички, що уряд мігби позичити понад міліярд долярів, себто півтретя рази тільки, що він хоче.

СТАН СОВІТСЬКОГО РУБЛЯ

Совітський рубель, який довший час удержувався на більш менче однаковому рівені, почав від кількох тижнів летіти в низ. Тепер треба заплатити 55 мілїонів совітських рублів за один золотий рубель. На днях пущено в обіг банкноти в 500 мілїонів і 1 міліярд.

АРЕШТУВАННЯ ФАЛЬШИВНИКІВ ПЯТЬДЕСЯТЬТИСЯЧНИХ БАНКНОТІВ У ЛЬВОВІ

На днях арештувала львівська поліція Жида Рольніка, який, після тверджень до тепер арештованих за фальшування банкнотів Жидів, був головним їх „доставцем". Рольнік удає божевільного і на всі запити відповідає стереотипнім: „Я естем пан Рольнік".

ПРАВИТЕЛЬСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ГОДИТЬСЯ ВЕСТИ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ З МОСКОВСЬКИМ БОЛЬШЕВИЦЬКИМ „УРЯДОМ"

ЛОНДОН, 15. мая. — Британське правительство повідомило палату громад, що воно буде переговорювати з представником московського большевицького „уряду" про справу ріжниць між ним і правительством Великої Британії.

Британське правительство заявляє, що большевицька відповідь не вистарчаюча.

Бувший британський премієр Давид Лойд Джордж промовляв у сій справі. Він висловився з признанием про становище британського правительства до большевицького „уряду". Він зазначив, що большевики у своїй політиці поводяться як царське правительство.

На галерії в парляменті був большевицький комісар заграничної торговлі Леонід Крассін і прислухувався дискусії над питанням про відношення Великої Британії до московських большевиків.

СЕСИЛ КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА НЕ ВІРИТЬ ЕВРОПІ

ЛОНДОН, 15. мая. — Англійський дипльомат лорд Роберт Сесил заявив, що в Америці він переконався, що Американці не вірять, або Европа серіозно думала про мир.

ФРАНЦУЗИ ЗАБИРАЮТЬ ГОТОВЕ НІМЕЦЬКЕ ДОБРО

ЕССЕН, Німеччина, 15. мая. — Французька окупаційна влада заняла фабрику анілінових виробів в Людвіксгафен, яка є найбільшою фабрикою того рода у світі, а також дві другі коло Франкфурта.

Кромі того Французи розширили свою окупацію у Вестфалії.

ХЛІБ В ПАРИЖІ ДОРОЖІЄ

ПАРИЖ, 15. мая. — Ціна хліба в Парижі далі іде вгору.

Від 20. с. м. ціна 1 кільограма хліба буде 7½ американського цента.

ЛОНДОНСЬКА ПРЕСА З ПРИВОДУ СПОРУ БРИТАНСЬКОГО УРЯДУ З БОЛЬШЕВИКАМИ

ЛОНДОН, 15. мая. — Тутешня преса поділена щодо свого погляду про справу відношення Великої Британії до московських большевиків.

Таймс, Телеґреф і Пост заявляються за зірванием зносин, а Вестминстер Ґазет і Нюз є за взаїмним порозумінием.

НІМЕЦЬКІ ПОЛІТИКИ НЕ ХОТЯТЬ ВАЛИТИ КУНА І ПРИЙМАТИ ОДВІЧАЛЬНІСТЬ ЗА ВІДШКОДОВАННЄ

БЕРЛІН, 15. мая. — Німецькі політичні партії в парляменті (райхстагу) не хотять брати на себе одвічальности за полагоду питання про „военне відшкодованнє" аліянтам. Длятого між ними нема добровольців до нового німецького міністерського кабінету. Всі вижидають, аби теперішне правительство Куна полагодило сю справу, а щойно по полагоді готові кандидувати до проводу в державі, не беручи усеї одвічальности за „відшкодованнє" на себе.

ЧУЖИНЦІ ЩЕ В ПОЛОНІ КИТАЙСЬКИХ БАНДИТІВ

ПЕКІН, столиця Китаю, 15. мая. — Китайські бандити зажадали, щоб заграничні дипльомати в Пекіні поручилися разом з китайським правительством, що вони наново будуть приняті до китайської армії. Інакше, грозять, що таки убють всіх полонених чужинців.

Міжтим опришки вивезли полонених в далекі гори, заявляючи їм, що ще не прийшла пора, аби їх освободити.

СТІННЕС ХОЧЕ КУПИТИ НІМЕЦЬКІ ЗЕЛІЗНИЦІ

БЕРЛІН, 24. квітня. — Звісний німецький промисловий магнат Гуго Стіннес предложив німецькому правительству, що він готовий закупити від держави всі зелізниці, які тепер їй не оплачуються.

Сей проект передачі державного добра в приватні руки викликав огірчення серед німецьких соціялістів.

З НЕДОЛІ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА НА ВОЛИНІ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

ЛЬВІВ, 30. квітня. — На засіданню соймової освітної комісії польського сойму у Варшаві 23. квітня с. р. обговорювано внесення Українського Клюбу у справі приняття до праці звільнених зі служби українських учителів і справи ненормального становища українських шкіл на Волині.

Посол ксьондз Лютославський заявив, що на Волині нема Українців (чи може ксьондз думає, що уже всіх пожерто?), і що уряд не повинен підтримувати за державні гроші українського шкільництва.

На се представник Українського Клюбу посол Козицький відповів, що не за гроші державні а за податки українського населення.

Представник польського уряду заявив на сій комісії, що Дерманську учительську семинарію закрито за се, що її збольшевичили. Збольшевичення те заключалось в сьому, що семинарія розпочала науку вчасі перебування на Волині большевиків, і що ученики створили трудову артіль і разом з педагогами власною працею хотіли себе утримувати. Директором семінарії в той час був сенатор Черкавський.

ПРЕМІЄРИ ДОВГО ЖИЮТЬ

ПАРИЖ, 15. мая. — Тут помер колишній французький премієр Шарль Люї де Фрейсіне в 95 році життя.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1333 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ПРО СХІДНЮ ГРАНИЦЮ ПОЛЬЩІ.

„НА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОБОХ ДЕРЖАВ".

(Від власного кореспондента).

В отсій статті хочу звернути увагу на одну подробицю рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р., а саме:

В рішенню говориться:

„Признаються границі Польщі:

1) з Росією лінію означену і визначену 23. падолиста 1920 р. на основі взаїмного порозуміння і НА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОБОХ ДЕРЖАВ".

Подробиця, на яку хочу звернути увагу, се власне слова: „на відповідальність обох держав".

Що значть сі слова? Чому Рада Амбасадорів поставила їх в своїм рішенню?

Очевидно, ті слова мусять мати якесь значіне, бо годі допустити, щоби Рада Амбасадорів поставила їх у своїм рішенню так собі, без ніякого значіння.

Коли-б тих слів не було, то рішенне Ради Амбасадорів звучало би:

„Признається границі Польщі:

1) з Росією лінію означену і визначену 23. падолиста 1920 р. на основі взаїмного порозуміння обох держав".

Кождий мусить признати, що такий текст рішення був би зовсім ясний. Слова: „на відповідальність обох держав" не тільки не є потрібні для ясности рішення, але навпаки, вони рішенне затемнюють.

Бо насувають питанне: На що вони і яке їх значінне?

Сі слова можуть значити тільки ось-що:

Рада Амбасадорів означила східні границі Польщі так, як Польща їх собі оружем здобула.

Францусъка преса писала виразно з сього приводу: Сам собі помагай, то й Бог тобі поможе. Се значить, Польща сама здобула собі східню границю, а тепер головні держави антанти (себто „земний бог") помагають їй, признаючи ту границю.

Одначе Рада Амбасадорів не була певна, чи ся східна границя Польщі довговічна.

Ануж вибухне війна між Польщею й федерацією совітських республик?

Польща є членом Союза Націй, а Союз Націй гарантує всім своїм членам територіяльну цілість і незайманість, значить, обовязується боронити кождого свого члена перед нарушеннем його території.

Коли-б отже вибухла війна між Польщею й федерацією совітських републик, Союз Націй, в першій мірі головні держави антанти, які мають провідне місце в Союзі Націй, мусіли би боронити Польщі перед федерацією совітських републик.

Або знов у федерації совітських републик настануть такі переміни (все одно, чи шляхом еволюції теперішньої радянської влади, чи шляхом революції проти неї), які зроблять її союзницею держав антанти.

Адже федерація совітських републик, се наслідниця передреволюційної Росії, наслідниця, яка й відбудовує передреволюційну Росію, тільки в инших формах, і змагає до того, щоби в міжнароднім життю заняти наново таке місце, яке мала передреволюційна Росія.

Отже коли-б сталося так, що ся наслідниця передреволюційної Росії заявила би готовість стати союзницею держав антанти, а сьому союзови перешкаджало би тільки те, що та нова Росія домагалася би ревізії рижського договору і звороту територій, які на основі сього договору забрала Польща, — невжеж тоді держави антанти відкинули би союз з тою новою Росією, обороняючи східню границю Польщі?

З сього бачимо, скільки клопоту в будучности можуть мати держави антанти зі східною границею Польщі.

Щоби сей клопіт зменшити, Рада Амбасадорів поставила в своїм рішенню слова: „на відповідальність обох держав".

Доки державам антанти буде вигідно, вони будуть признавати теперішню східню границю Польщі.

Та коли-б відносини склалися так, що се їм стало би невигідно, тоді вони сховаються за слова: „на відповідальність обох держав" і скажуть:

„Ми не обовязувалися гарантувати східних границь Польщі. Ми признали їх виразно тільки „на відповідальність обох держав", Польщі і Росії. Доки обі сі держави признавали ті границі, доти й ми їх признавали. Та коли вони перестали признавати ті границі, то се зміняє справу і ми супроти нових відносин займаємо нове становище".

Ось-що мають значити слова „на відповідальність обох держав" — на той випадок, коли державам антанти було би невигідно обороняти теперішні східні границі Польщі.

Словами „на відповідальність обох держав Рада Амбасадорів сама признала, що теперішня східня границя Польщі є дуже непевна та що держави антанти не хотять такої непевної границі гарантувати.

Прага, 22. квітня, 1923. Др. Михайло Лозинський.

В. Будзиновський.

СТАРИЙ ПІЄМОНТ УКРАЇНИ.

(Докінчення)

Галицько-волинські князі далі не забувають, що їх землі — то частини Соборної України, супроти котрої вони мають обовязки. Оборону Східної України перед Татарами в часі їх першого походу в Чорноморщину в р. 1223 організували західно-українські князі: галицький Мстислав і волинський Данило.

Бувало, що через свій соборно-український патріотизм, Західна Україна сама сильно потерпіла. Таке сталося кількома наворотами за Данила. Данило продовжував соборно-українську політику свого батька Романа. Головною його опорою в сій політиці було волинське боярство і галицьке міщанство. Коли Данило вже зєдинив Волинь і Галичину, силкувався стісняти звязь між прочими українськими князівствами, головно звязь між Заходом і Сходом України. Хоч сам ще слабо сидів в Галичині, пішов помагати київському князеви проти йоговорогів. Се використав угорський король, взяв в р. 1231 Галич, посадив там сина Андрія і пішов на Волинь. Данило побив Мадярів в кількох боях і відвоював Галич, але знов стратив його. Через що? Знов через соборно-український патріотизм західних Українців. В р. 1235 Данило пішов в Київщину помагати східним князям проти Половців. Побитий Половцями втратив Галич в користь инших князів.

Коли Данило відбив Галич і вже добре усадовився в цілій Західній Україні, став промишляти над виконанням східно-українських мрій свого батька. В. р. 1237 в Київі розійшлася чутка, що Татари, котрі саме тоді руйнували Московщину, будуть вертати через Україну. Вість так затрівожила київського князя Михайла, що він втік. Тоді Данило загорнув Київ для себе, і посадив там воєводу Дмитра, і тим—відбудував Соборну Україну. Се велике діло зруйнували Татари. Бату взяв Київ в р. 1240, в р. 1243 дав його суздальському князеви Ярославови, котрий там посадив намістника. Сей намістник не мав ніякої влади, бо Татари поставили над ним намістника свого. До кінця 12-сотих років Київ не належав до ніякої української, ні московської династії.

В роках 1241—2 Татари загорнули цілу Східну Україну аж по ріку Ушицю. Данило задержав Західну Україну в своїх руках лише тим, що в р. 1245 признав над собою зверхність хана. Данило міг над своєю державою панувати преспокійно, не сіпаний Татарами. Але то був дух соборно-український. Він став підготовляти увільнення Східної України з татарського ярма, руйнуючи, покищо, ті, до його держави припираючі громади і волости, що доброхіть пішли під татарську зверхність. Згодом став ладитися до війни з ордою, щоби увільнити Київ і всю Східну Україну. Наслідок був такий, що орда під Бурундаем пішла на него і зруйнувала всю Західну Україну. Як би не сей страшний опуст крови спричинений почуттєм обовязку, помочи Україні східній; як би не се ослаблення Західної України, Польща булаби не взяла ні клаптика української землі. Західна Україна посвятилася для України Східної, впала жертвою своєеї соборноукраїнської думки.

Між роками 1320—1323 два правнуки Данила, брати Андрій і Лев II, погибли в боротьбі з Татарами за — Київ! Їх смерть була смертоносним ударом для власної державности Західної України. Ослабленнє Західної України боротьбою в інтересі України Східної, сполучене з вимертєм української династії, позволило династіям сусідних держав усадовитися в Галичині. Згодом пішло за сим опанованне Польщею всьої України.

Наведені події свідчать, що в Західній Україні був новітній державний націоналізм і то націоналізм соборно-український вже тоді, коли у народів культурно старших, ще не було ніякого націоналізму, бо їх державність була виключно династична. Безперечно можна сказати, що новітній націоналізм є винаходом українського народу, та що ростила його Україна західна!

Прийшов час, що Галичина опинилася при державі польській, прочі українські землі прилитовській. Думка власної української державности жила дальше в Україні — західній. Її землі, або силкувалися здобути назад власну державність, або, оскілько ся державність була шанована Литвою, силкувалися бути не при Польщи, а при Литві. В р. 1430 литовським князем став український націонал Свитригайло. За него Польща силкувалася захопити західне Поділє і Волинь. Луцька боронив тоді Галичанин Рогатинський, за що Ягайло сконфіскував його маєток в Галичині. Волинці завзято боронилися проти Польщі і Галичани, хоч були під польським обухом, збунтувалися. Коли католицькі Литовці при помочи Поляків скинули Свитригайла, він викликав повстанне українських земель проти Польщі і Литви. Його головними прихильниками і помічниками були Українці — Західні. Стоючи твердо за Свитригайлом, проливав кров за волю України пинський князь Олександер Нос разом з волинським Дашком Острожським. Західноукраїнські князі Іван і Олександер Чарторийські „за волею всіх панів і князів" українських вбили у Верну неділю 1440 литовського князя Жигмонта, щоби пімстити розгром Свитригайла над рікою Святою в р. 1435. Пинський князь Юрій з пинськими князями і землянами силою спав Волинь від прилучення до Польщі. Державне завзяттє Західних Українців було таке сильне, що хоч Польща й Литва Свитригайла розгромили, таки мусіли в його руках лишити бодай Волинь.

В р. 1507 розпочав повстаннє проти Литви і Польщі князь Глинський, котрий мав свої маєтки в Західній Україні, а саме в „пинськім тракті" 'коло Турова. Його помічниками були головно Західні Українці.

Доказом невигасаючого державного націоналізму в Галичині, є молдавська іреденда Галичан на межи 15- і 15-сотих років. Коли Галичина прийшла під Польщу, Молдава, колись земля галицької держави, була в двох третинах українська. Верхи суспільности говорили і писали мовою українською. Не диво, що соборно-український дух Галичан казав їм дивитися й на Молдаву, як на свою власну землю. Розпочалася сильна еміграція Галичан до Молдави. При її помочи Галичани трібують свою матерну землю відірвати від Польщі. В наслідок сеї молдавської іреденти Галичан, Молдава за кілька наворотами загорнула галицьке Покуттє. В р. 1490 було повстаннє Галичан під проводом Мухи, котрий захопив для Молдави Галичину аж по Рогатин. Другий його похід в р. 1493 скінчився неудачно. В наслідок зради якоїсь баби, він впав в руки Поляків.

Мабуть в р. 1491 Андрій Борула обіцяв Туреччині васальство, як Турки поможуть відірвати Галичину від Польщі. Турки дали поміч і він взяв Галичину з Поділлем. Але Борула впав случайно в руки слуг Бучацького і похід змарнувався.

Похід польського короля Ольбрехта в Молдаву скінчився загладою польського війска, бо Українці в польськім війску були духом з Молдаванами.

Що князі Молдави пару разів захоплювали Галичину при помочи Галичан, свідчать численні конфіскати маєтків українських шляхтичів за се, що Молдован спроваджували до Галичини і помагали їм. В р. 1511 вийшов королівський приказ, щоби пани з Червоної Руси не їздили на релігійні обряди до Молдави. Не релігійних обрядів Польща боялася. Вона знала, що під покришкою релігійних обрядів Українці конспірують проти Польщі, в тій молдавській кузни національних українських революцій.

Як в Галичині, так і північній частині Західної України не вигасав національний дух. При кінци 15-сотих років пинські шляхтичі, Фльоріян Гедройц, Павло Кміта і инші руйнували збройними наїздами тих, що від „віри стародавної руської" відступали, та „лядські новинки" заводити починали.

Польські вельможі, котрі в Польщі були головною політичною силою, обмежували право Українців, руйнували їх матеріяльно і польщили українські землі головно упослідживанням православних і переслідуванням православної церкви. Се руйнованне українства мало найбільші успіхи за короля Жигмонта III., божевільного езуїтника. Він дав украіножерам до розпорядимоси всю ту владу, яку в Польщі ще міг мати король. Українці рішилися шаблею привернути і обезпечити свої давні права. Наслідком того була національна українська революція в роках 1606—7, про котру, чогось то, не згадує ні один підручник української історії. І до сеї революції дали почин та зорганізували її Українці — західні. Шляхта Волині на своїм соймику рішила здетронізувати короля і до вибору нового допустити аж по привернению та обезпеченню прав Українців з часів Литви. До ухвали Волинян прилучилися воєводства Східної України. З сего рішення Українців скористали, також переслідувані протестанти Польщі і пристали до української революції. Одного з них, воєводу Зебницького повстанці проголосили военним отаманом. Повстанне скінчилося під Гузовом — неудачию.

Коли всю Україну вже дорешти стала розтратовувати важка нога Польщі, парляментарну оборону прав українського народу взяли в свої руки Українці — західні. Українська шляхта в Галичині вже була так перетереблена, що в своїх соймиках вже не мала сили. Отже цілою обороною кермувала шляхта воєводства волинського. Воєводства Східної України лише прилучалися до ухвал воєводства Волинського.

Українці боронилися також збруєю духовокультурною. І в тім перед вели Українці західні. Найбільшою кузнею українського патріотизму було гніздо родини Острожських, з їх школою в Острозі.

Коли знеможена шляхта випускала з рук український прапор, вхопила його і піднесла високо в гору, жилава рука українського міщанства. Провід в боротьбі за права українського народу в цілій Соборній Україні спочав в руках міщан України — Західної. Перші взялися за діло міщани Львова, за ними пішли міщани Луцька. Їх брацтва стають в обороні прав української церкви, засновують і удержують українські школи. Від них розходяться по всій Україні апостоли української думки. В сій роботі під крила міщан іде здесяткована українська шляхта.

І в Східній Україні появилися міщанські брацтва і українські школи, але — аж тоді, з України Західної прийшло „опихане". Грунт в Київі на ставропигійський монастир, на школу і на гостинницю для старців записала Західна Українка Галошка з Гулевичів Лозкова; шкільні підручники і учителів дала львівська Ставропигія!

Українське міщанство знемоглося. До боротьби за права українського народу і за відбудову української держави стає козацтво України — Східної.

Але кому се козацтво завдячує свій чисельний зріст, свою війксову організацію, своє вихованнє в соборноукраїнській національній думці?

Завдячує таким мужам, як князь Дмитро Вишневицький і Ружинський, як Косинський, Наливайко, Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Йов Борецький, Плетеницький, архимандрит Курцевич і инші, і инші. Всі вони Західні Українці, по найбільшій части Галичани. Думка української соборности, думка власної української державности і в 16-сотих роках ішла на Східну Україну з України Західної!

В р. 1914 прийшла світова війна, прийшов розгром Росії і розвал Австрії. Де тоді було гніздо української державної думки і думки української соборности, чейже не потребую писати. Читачі самі се знають, бо пережили той важкий для нас час і сумний вислід наших змагань.

З всего сказаного виходить, що від хвилі смерти київського князя Ярослава Мудрого всю нашу історію пронизує червона нитка стремлінь Західних Українців до власної державности обіймаючої всі українські землі. Західна Україна все була, була по нинішний день Піємонтом України. **Се її історична місія!**

Так було доси... Як буде в будуччині?.. Буде таксамо. Західна Україна буде далі Піємонтом України, поки що, лише духовим. Галичани запротестували проти ухвали ради амбасадорів, яка Західну Україну приписала польській державі. Галичани присягли не спочати аж до хвилі, коли встане вільна українська держава. Українські соймові посли з Волині своїм поведеннем показали, що вони з Галичанами одна душа. Ідейно віджила одна Західноукраїнська держава Романа і Данила. З сим віджило стремлінне обох тих князів відбудувати вільну Соборну Україну. Західні Українці і самі будуть стреміти до власної державности і в сій своїй думці виховають Східну Україну, в котрій національний огонь придавлений форсованнем одної економічної програми, потах. Як є воля, то знайдуться дороги, котрими національна думка зайде з Заходу на Схід; знайдуться способи виховати в тій думці народні маси Подніпровя. А тоді? Тоді повториться се, що вже раз було за Хмельницького. Східні Українці, виховані в національній думці Українцями Західними, рушать збройно за Збруч, увільнити з ярма Україну Східну!

ЛИСТ ЗІ ЛЬВОВА

Очевидець про українську манїфестацію.

Дорогенькі!

Обіцяв Вам описати демонстрацію під Юром. Отже так: На 18. III ц. р. нунцій з Риму Джінокі мав уділити апостольського благословенства. Отже поблагословив, а потому виповів промову посол з Холмщини — Луцкевич, а по цім нарід український зложив присягу на вірність Укр. Самостійній Державі. По цім відспівано „Не пора", „Ще не вмерла" і „Ми Гайдамаки".

Дальше лунали слідуючі оклики: Хай живе Укр. Сам. Република! Ганьба Ляхам! Проч з Ляхами за Вислу! Проч в болота топитися! Оклики лунали з тисячів грудий.

Коли уставився укр. народ в похід, польська поліція на конях — шаблі добуті — піхота з наїженими ножами, хотіла показати, що вона „потрафить". Одначе укр. нарід побачивши їх, давай сильнійше кричати „Ганьба! Марш! Проч!" і т. д. Поліція, як звичайно, зачала показувати свою висшу культуру — і давай бити шаблями і багнетами. Одначе ніхто собі з того нічо не робив. А оклики лунали дальше, дальше і еще сильнійше. Не помогли авта ані комісарі. Всім однаково кричали. „Грубшим рибам", грубше кричали.

Порозбивали людям голови, поломили рєбра, ноги, руки, позамикали около 30 осіб. Подрочилися так зо три години і народ доперва тоді відійшов, коли поліція усунулася. Вечером укр. театр окружила поліція наоколо і пильнувала до кінця вистави. По укінченню вистави, відпроваджували всіх до хатів, щоби „людям щось злого не сталось". І на тім скінчилось. Українські академики (студенти) потерпіли найбільше. Побито, покалічено, позамикано і до тепер деякі еще сидять на Баторого. Я не хочу хвалитися, але уважаю за честь, щом дістав шаблею по голові і упав під коня, одначе так щасливо, що мені, крім облоченя, нічого не сталось. Голову оборонила моя шапка, яка зістала „раненою", а тим самим зіставем „рицержем спод Юра", як тепер всі сміємося. Маю щастє, що не в криміналі, бо не помогли би і Ваші доляри, бо страшно бють і карають. Ми як працювали так будемо і дальше своє робити, доки дух у нас буде в тілі. (Далі привтане).

ПОКЛИК ДО СКЛАДКИ НА СИРОТИНЕЦЬ

До людей доброї волі з повіту Тернопіль, Галичина.

Сими днями я одержав письмо з Сирітського Захисту в Тернополи, в котрім мене просять і уповажнюють до збирання жертв для сиріт. Тож я, яко уповажнений, відзиваюся до вас, браття і сестри з Тернопільщини: Не дайте сиротам зі свого повіту загибати! Не дайте босими і обдертими їм ходити, тай терпіти голод і холод! Поможіть, чим хто може! Не відкажімся і не відтручуймо їх від себе, в часі, коли вони витягають до нас руки і благають помочи. Зложім хотьби найменшу жертву для тих небожат, що утратили своїх батьків у боротьбі за нарід і свободу. Поможім їм хоть в части вийти з біди, яка їх постигла, аби вони, коли буде треба, так як їх батьки стали в ряди борців і віддали своє життя за нашу поневолену Ляхами Неньку Україну.

Хто знає біду сиріт і має милосердє для них, най зложить від себе і збере від других жертви і пришле на отсю адресу: С. Мультан, 9 Biggs Street, Millville, N. J., або впрост до сиротинця через Земельний Банк у Львові.

Уповажненнє звучить:

Підписаний Виділ просить і уповажняє Високоповажаного Пана Стефана Мультана до збирання добровільних жертв для Сирітського Захисту в Тернополі. В імени Виділу і сиріт складаємо Впов. жертводавцям щиро-сердечне спасибі!

З Виділу філії Українського Краєвого Товариства охорони і опіки над молодіжю в Тернополи.

Тернопіль, 27. марта 1923.

Михайло Губчак, голова,
(Печать) В. Чубатий, секретар.

СЕЛО САРИ БЕРНАРД

Французьке товариство відбудови осель рішило основувати село імени Сари Бернард. Виконанням плянів нового села займеться син Віктора Сарду Петро, відомий французький архитект. Першенство в праві оселення матимуть письменники і артисти.

ПРОМОВА Д-РА ГОНТЕРА НА СВЯТІ ШЕВЧЕНКА У ВИННИПЕҐУ, МАН.

(По українськи):

Я читав Тараса Шевченка по українськи і полюбив його від серця. Тому переклав його на англійську мову, щоб і Англійці його читали.

(По англійськи):

Ladies and Gentlemen:

Taras Shevchenko died in Europe more than 60 years ago, but his fame continues to gain among his people a antion of forty millions that has been lost and buried by the might of surrounding empires. But though buried it still lives and its heart is now more than ever the heart of its great poet Shevchenko.

He has been called the Bobbie Burns of the Ukraine.

In some ways this description fits. Both were peasants with remarkable artistic gifts. Both loved the common people who gave them birth. Each of them raised a despised peasant dialect to the point where it gained the respect of scholars. Both by their natural gifts gained honor among the rich and cultured.

Both men poured scorn on the hyprocrisies of orthodox religion, and both were haters of oppression.

Burns lived his life under happier skies. Even Tory Britain of George III was a far freer land than Russia under the Czars.

Both poets sometimes looked on the wine when it was red.

Burns drank because he was too oopular and could not resist the temptations of good fellows. When Shevchenko drank it was rather to forget the sorrows of his native land.

Both poets had a keen appreciation of the simple piety of the peasant. But Shevchenko was steeped in the fiery fervor of the Hebrew prophets.

It is interesting to know that next to the Bible the books that most interested him were the works of the English poets Shakespeare and Byron.

But if we wish to find a comparison that will nearly express his true character, we should come pretty close to the truth in saying that he was an Ukrainian Isaiah with occasionally a little of the gayety of the Scottish Burns.

Shevchenko was born in serfdom during the period of the Napoleonic wars.

From his father he learned to read. His grandfather taught him the old hero tales of his people, and from a drunken church singer to whom he was apprentised he learned the Psalms of David.

He was passionately devoted to drawing and painting and singing. His master could make nothing of him at any other occupation; so he finally took him to St. Petersburg and apprenticed him to a house painter.

A famous man found him one moonlight night in one of the parks sitting on his pail and drawing a picture of one of the statues.

His interest was arounsed and through his efforts money was raised to purchase the boy's freedom and he was entered as a pupil in the Academy of fine Arts.

He showed excellent gifts in painting but at the close of his school career he went in for poetry instead, publishing a small volume in the Ukrainian language. This immediately made him famous.

Soon, however, he began to criticise the Czar's government and the institution of serfdom and to speak in favor of a free Ukraine.

It was not long before his growing fame excited the alarm of the government and he was exiled to Siberia where he remained ten years.

He returned an old and broken man to pass the remaining 3½ years of his life under police supervision.

But two days after his death the Czar's Ukase appeared giving freedom to the serfs and Shevchenko is hailed by his people as the prophet and martyr of that great forward step to freedom.

And there is still something to look forward to. When Ukraine shall gain her autonomy, whether as part of Greater Russia or as part of the United States of Europe, the name of this poet born in serfdom will still stand highest in her annals.

НА РІДНУ ШКОЛУ

На лісту ч. 136 надісланy на руки Осипа Мельника в New Castle, Pa. Українським Педагогічним Тов. у Львові, зложили жертви на Рідну Школу в Галичині слідуючі:

По $1.00: О. Мельник, Анна Мельник, Микола Лазута, Дмитро Булій, Онуфрій Вересюк, Іван Дидьо, Микола Маланяк, Йосиф Куць, Андрій Ліско, Дмитро Олач, Іван Ковальчук, Карло Волянський, Василь Мудрак, Мойсей Свенціцький і Степан Зімак; Григорий Демянчук 50 цнт. — Разом $15.50.

Тих $15.150 вислано дня 9. мая с. р. впрост до Українського Педагогічного Товариства, ескція Рідна Школа у Львові, чеком доляровим ч. 108.

Осип Мельник.

ТИМОТЕЙ СТАРУХ.

(Від власного кореспондента).

Посмертна згадка.

21-ого цвітня с. р. помер у Бережанах на 63-ім році життя Тимотей Старух, бувший посол до галицького сойму і австрійського парляменту, член Української Національної Ради Західно-Української Народньої Републики.

В українськім політичнім життю Галичини був Покійний, почавши від початку 1900-их років, що-раз замітнійшою фігурою. Найзамітнійше в нім було те, що представляв він рідкий у нас тип політичного діяча, який здобував своє становище самопросвітою.

Покійний був сином селянина Михайла Старуха з Бережниці вижної коло Ліська.

Михайло Старух був послом до першого галицького сойму в 1860-их роках, значить, в родині були вже політичні традиції.

Брат покійного, Антін Старух, остав на батьківщині в Бережниці вижні і був в останніх роках послом до галицького сойму з Ліського повіту.

Покійний, вислуживши свої літа в війську, вступив до австрійської жандармерії, де вислужив 15 літ. Потім купив собі господарство в Слободі Золотій в Бережанськім повіті і рівночасно почав брати участь в політичнім життю.

Перше, що замітне в нім, се те, що він при жандармерії не спольщився, а також, що не пішов до низшої урядової служби.

Видно, була в нім сильна національна свідомість і жадоба політичної діяльности і він вибрав собі незалежне становище.

Жив на селі і господарив, але не був се вже господар сільського типу, тільки новий у нас тип, який одягався як інтелігент і жив міською культурою.

Не бачив я його в селі, при хліборобській праці. Але на вічах, з'їздах, в соймі, в парляменті, в Українській Національній Раді сей „селянин" (він усе з політичним натиском акцентував, що він селянин) зверхнім виглядом не ріжнився від інтелігентів.

Розпочав політичну діяльність працею над місцевими організаціями й виступами на вічах. Спершу прихилявся до радикальної партії та зі зростом своєї політичної популярности став членом національно-демократичної партії.

Тут аж до світової війни оставав на лівім крилі, як що-до тактики супроти Поляків, так і що-до партійних провідників.

Був знаменитий бесідник, з тим тоном самопевности, який звичайно зустрічається в політиків-самоуків, особливо в першім періоді їх діяльности, коли вони політично ростуть і дозрівають, і з відтінком демагогії, яка також нерозривно звязана з таким типом політиків-самоуків. І самопевність і демагогію тратять вони аж тоді, коли осягнуть певну політичну висоту, на якій бачить, що політика не така проста річ, як їм видавалося, і головно коли займуть політичне становище, звязане з політичною відповідальністю, та доки ростуть у політичній боротьбі, доти їх боева радість знаходить вислів у самопевности і більшим або меншим дематогічним тоні.

Очевидно, сей процес переходить також політики з правильною шкільною просвітою, одначе в них він приходить звичайно швидше.

В політичних виступах Тимотея Старуха зарисовувалося злегка те явище, яке можна в висшій стадії розвитку бачити прим. в Польщі або в Болгарії. Се — політичне противенство між селянством і міською інтелігенцією. В Польщі бачимо се в партії людовців. В Болгарії яркою фігурою сього типу є теперішній президент міністрів Стамбулінський.

Анальогічне потивенство між міським пролетаріятом і міською інтелігенцією бачимо в усіх промислово розвинених краях.

Дійшло воно до найвисшого ступня в совітській Росії з тенденцією винищити всю інтелігенцію.

Як сказано, злегка зарисовувалося се явище в Тимотея Старуха. Любов він в політичній полеміці вколоти свого противника також тим, що се, мовляв, адвокат чи професор, який не знає так селянської біди, як „ми, селяни", або заграти на тій струні, що — мовляв — тільки „ми селяни", можемо вести непримириму політику, бо „з хлопа мене ніхто не скине".

Оповідають, що в Київі сказав він на одних зборах до Винниченка: „Ви, пане Винниченко, може й дуже добрий письменник, але політику оставте нам!"

З часів його побуту в Київі підчас періоду Центральної Ради оповідають також, як він схарактеризував клич автономії. „Бачите — говорив він — йде вулицею пані і веде на шнурку песика. Сей песик ніби то може собі вільно бігати, але тільки доки сягане шнурок. Та пані — се Росія, а песик на шнурку — се мала би бути автономна Україна!"

За правдивість сього не ручу, тільки переповідаю те, що чув, але в кождім разі ті слова були в стилю Покійного.

В міру того, як селянська верства буде видавати з себе людий, які підніматимуться на висший ступінь матеріяльної і духової культури, але рівночасно оставати муть в селі, „на грунті", такі типи будуть щораз частійші. Се та сільська інтелігенція, яка виросши, з природи річи боротиметься з міською інтелігенцією за політичний провід селянства.

З кождим роком росла політична популярність Покійного. В 1907 р. здобув він мандат до австрійського парляменту, в 1908 р. до галицького сойму. Особливо в соймі був замітною фігурою. Між ин. знаменито відтинався маршалкови гр. Станиславу Бадені, коли той за різкі промови прикликав його до порядку. Так само на Народних З'їздах національно-демократичної партії був фігурою, з якою числилися.

З вибухом світової війни на Тимотея Старуха почали сипатися нещастя, які в кінці загнали його в могилу.

Після заняття Галичини російською армією в 1914 р. російські власти арештували його як визначного українського діяча й вивезли на Сибір. Аж революція в Росії вернула йому волю.

Вернувши до Галичини, взяв — самозрозуміло — визначну участь в будові Західно-Української Народньої Републики.

Був членом Української Національної Ради і членом делегації Ради на Трудовий Конгрес у Київі (січень 1919). Наказом до президії Трудового Конгресу і відіграв у нім певну політичну ролю, впливаючи на селянських членів Конгресу з Великої України в справі задержання приватної селянської земельної власности і взагалі в справі відтягання їх від занадто лівого напряму.

В Його виступах в Українській Національній Раді було замітне те, про що я згадав з початку: він осягнув певну висоту, на якій почував складність політичних питань і вагу відповідальности. Словом, Тимотей Старух „поправів" і уже не зносити шпильки від „лівіцих".

Займав також поважне місце в державній адміністрації як комсар міста Бережан.

З галицькою армією уступив перед польською інвазією на Велику Україну, де після Камінецької катастрофи дістався в руки Поляків.

Арештування, знущання довга слідча тюрма, судовий процес (йому закидали, що як комісар Бережан поводився жорстоко з Поляками; процес перервано і більше не відновлювано), потім поліційний догляд, — все те разом підірвало його здоровлє, кинуло його в матеріяльні злидні і загнало в матеріяльні злидні і загнало в могилу.

В инших обставинах, коли-б була вдержалася українська держава, перед ним ще стояла політична дорога, на якій — дуже можливо — міг дійти до найвисших державних становищ як речник середньо-заможного селянства, яке безперечно малоби в українській державі — після того, як хвилі революції улеглися би — дуже важний голос.

Як новий, наростаючий тип провідника селянства перейде він до історії наших політичних змагань.

* * *

В кінці одна увага: Мені вже нараз — коли я старався вказати, що в діяльности сього чи иншого діяча є типове — доводилося зустрічатися з закидом, що я „відшукую темні сторони", „обезцінюю" і т. д.

Привикли в нас на ювілеях і похоронах говорити тільки шабльонові „славословія".

Тому хочу зазначити, що стараючися вказати на те, що було типове в Тимотея Старуха, я зовсім не думаю „обезцінювати" його значіння, а навпаки, думаю, що тим власне стараюся оцінити як слід його постать у нашім політичнім життю, вказати на ті розвиткові тенденції, яких він був немаче „предтечею".

Прага, 29. цвітня 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

ДОПИСІ

БАЙОН, Н. ДЖ.

В лучности сила.

Кождий свідомий Українець зрозуміє слова „в лучности сила". Велика організація, більше членів, більше майна і певна лутша платня або запомога для родини померших членів. Чоловік-особа, котрий в такі слова не вірить, робиться підозрілим, воняючим а навіть дуже часто буває, що якто говорить наша пословиця „сама свиня кинить, сама мішок дре". Чому воно так буває? Відповідь дуже легенька. Як читаємо рікового рода поклики і заклики в нашім органі „Свободі" щоби вступати до Укр. Н. Союза і зробити **одну сильну велику асекураційну організацію.** Значиться словом **економізація.** На 200 тисяч членів одна голова, 2 писарі, оден Орган, взагалі одиниці в гол. офісі можуть ту саму роботу робити для 18 тисяч як і для 200 тисяч за ту саму платню і в такий спосіб братства асекураційна каса використує лутший дохід чим 3 українські організації по 6 або 8 тисяч членів і для котрих вже не рукводить оден уряд але 3 головних уряди і в котрих не береться одна платня але 3 платні.

Тому щоб поступити як слід, після заклику нашого Гол. Уряду Укр. Н. Союза місцеві відділи повинні поступати так само і не дробитися на малесенькі мікроскопічні відділики, але робити оден великий, сильний відділ. Тільки в такий способ наша організація буде богата. Бо місто посилати 4 листи то тільки оден. Місто друкувати 8 аркушів зі списом членів по 18 в відділі то буде тільки 2 аркуші або може і оден і тоді власне повстає велика економізація-ощадність та заразом каса Укр. Н. Союза пічне матеріяльно з дня на день побільшатися.

Друга користь, це буде для місцевих відділів. Де є чотири відділи там треба чотири мітинги, чотири галі платити, чотири рази по 2 прапори мати, 4 чартери, чотири печатки, чотири книжки касові, чотири метрикальні, чотири секретарські, взагалі викидування гроша цілком безпідставно нерозумно а це в маленьких місцевостях як н. пр. в Бейон, Н. Дж. На сю місцевість, котра зачисляється до менших громад, істнує оден великий відділ 213 Укр. Н. Союза, котрий числить близко 150 членів. Цей відділ днесь має своїх власних грошей близко одну тисячку долярів. За ціле своє істнування відділ похоронив майже 10 членів і кождому покійному прислужився виступом з музикою і иншими почестями, як-то відповідає для свідомо зорганізованих Українців. Щоб той відділ на далі провадив свою гарну роботу в таким разі мусить вистерігатися польських агентів. Мусить вистерігатися одиниць, котрі немають лица стати отверто перед народом. Мусить вистерігатися одиниць, котрі носять польську „спідницю" на головах або лучше сказати мозгівниці, одиниці, котрі себе замаскують українством а встидаються говорити до своїх діточок тою мовою і гидяться хрестити своїх діточок в укр. церкві але йдуть до „косьцюлів", суть нічим иншим, як перелетними птахами і дбають о нічого більше як тільки о своє „я", о свою кишеню та за марний палірос могуть запродати або продати се, що найлучше для нас Українців. Нам пора усім зрозуміти тут в Бейоні, Н. Дж., що у нашім відділі суть найлучші сили українського цвіту. Всякі наради відбуваються в демократичний спосіб. Нема лучшого ані гіршого. Усі однакові і усі за одного а оден за усіх. Чому так, бо сила, лучність. А накінці, як нам хотіли двоїтися, то хиба нам треба повторити пісеньку „Сомопала" з 15. мая 1916 в Свентільниках пов. Рогатин:

„Ой щоб ви, бра[сь]ки, серед бандурова
Підтем, з котрим то нам пане ітн.
В рабі де нанятися — сини Запорожа,
Де лекше ярмо нам накладуть пани.

Тому-ж коли ми усі бадьоро глядимо на свій відділ і гордимося нашою організацією, не забуваймо на гасло. Вступай і ти нині! Нехай не буде одного Українця, щоб невписався в наші ряди відділу 213 Бр. св. Арх. Михаїла. Число членів нашого відділу має рівнятися з числом 213. Про наш відділ знають тутешні міські власти. Наш відділ числить много американських горожан. Маємо членів, як на пр. Мельника Івана, котрий володіє дуже добре англійським язиком, дописує про Українців в чужомовних газетах як н. пр. в Бейон Таймс, Бейон Нюс, і Поблік Опініон. В нашім відділі є кому виставатися для членів роботи, вибрати горожанські папери, а навіть спровадити родину. Хто з Українців був на святі нашім дня 22. квітня, 1923 р. і поглядів на нашу працю, той спевностию буде нашим членом ще перед 18 днем мая 1923 р. Хто читав нашу програму на забаві той спевностию подумав, що ми видали даром гріш. Ні браття Українці! Се дали люди, оголошення і поповнили кошта тому, що в нас є сила і знами числяться. Числяться банки, бизнесмени, торгові залля сего, бо у нас є сила: 150 членів, а до кінця мая має бути 213!

Тож вперед, закотім рукави до спільної праці. Наколи подибаєте Українця, котрий еще не стоїть в жадній українській організації, сейчас його під вінзьку відведіть і до секретаря Андрія Павлючка або нашого желізного предсідателя, Василя Ошуста. До організації брати свідомих, здорових людий. Всякі непорозуміння залишити на боці. Всякі порахунки братські позіставити на мітинги і там голова братства переслідить це після статута. Кождий Українець або Українка, котрий бажаєби вступити до нашого відділу 213 У. Н. Союза може прийти на мітинг і переглянути нашу „ап-ту-дейт" працю.

Тому прошу браття членів! Хто приведе бодай одного члена на слідуючий мітинг, його ім'я буде записане не тільки в наші протоколярній книжці але і в нашім Органі „Свободі". Також не забуваймо на гасло: Ч. відділ 213 має числити 213 членів до кінця мая!

І. М., член 213 відділу.

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ ІНДІЯН

У Злучених Державах живе тепер около 340.000 червоноскірих Індіян. Колишні корінні і одинокі мешканці цеї землі зійшли до незначної меньшости і творять тепер одну третю відсотка загального числа населення. Та це є вже краще, чим перед сорок роками, коли то число Індіян постійно зменьшувалось і впало було низше, чим на чверть міліона. З того часу однак індіянське населення постійно зростає, так що вже небезпеки щоб вони вигибли. Найбільше Індіян, бо понад 120.000 живе у стейті Оклагома, понад 40.000 у Аризоні, понад 20.000 у Савт Дакоті і Ню Мексико, понад 10.000 у Калифорнії, Міннесоті, Монтані, Вашингтоні і Вінсконсин. За те у стейтах Делавер, Джорджія, Мериленд, Вест Вірджінія, Ню Гемпшир і Вермонт число Індіян не досягає навіть 100 душ.

Резервації і взагалі области заняті Індіянами обнимають около 72 міліони акрів вартости 761 міліонів долярів. Кромі цего нафтові і газові поля, власність т. зв. Пяти Цивілізованих Племен і племени Осеїв в Оклагомі, представляють вартість більше чим півтора біліона долярів.

Індіяне удержуються частинно з хліборобства, частинно з домашного промислу, себто виробу ріжнородних індіянських памяток, гердани, мокасенів і т. п., а далі зі скотоводства. Всі Індіянські племена разом посідають 1.658,856 штук скота, в тім235.000 коней, 227 тисяч рогатої худоби та понад один міліон овець. Увесь цей скот представляє вартість около 35 міліонів долярів. Головно племя Навайо на полудни і деякі племена на північнім заході Америки взялись до скотоводства, перші до плекання овець, другі рогатої худоби. Більшість з них не потребує ніякої помочи від правительства і прокормлюєсь зовсім добре з доходу з цего, відповідаючого їх природі, заняття.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти, а просвіта — се сила.

Пишіть по цінник книжок до "SVOBODA", Grand Street, Jersey City, N. J.

ДОКУМЕНТ ЧАСУ

Краківські часописи доносять, що дирекція музей Чарторийських в Кракові одержала від ордината Чарторийського доручення, не допустити Жидів до користування бібліотекою музея...

ОГЛЯД ПРЕСИ

УКРАЇНЦІ І МАТЕРІЯЛ НА УКРАЇНЦІВ.

(З канадійського „Укр. Голосу").

Хата складається з дерева, зеліза, цегли, чи каменя і цементу. Однакож купа дерева, зеліза, цегли чи каменя і цементу є тільки купою дерева, зеліза, цегли чи каменя і цементу. Щоби з тої купи могла повстати хата, треба дерево, зелізо, цеглу чи камінь і цемент у відповідний спосіб уложити і одно до другого прикріпити. Як довго дерево, зелізо, цегла чи камінь і цемент не є у відповідний спосіб уложені і до себе не прикріплені, так довго вони вважаються тільки за матеріял до будови хати.

І дальше. Дерево відповідне до будови хати треба дістати з ліса. Але дерево з ліса треба вперед відповідно обробити, поки воно стане відповідним до будови хати. Те дерево мусить бути зрубане і обтесане і порізане пилами у трачці на дошки, чи бальки. Як довго се не є зроблене з деревом, се дерево є тільки матеріялом на дошки чи бальки. І поки дерева не обробиться, воно є більше відповідне на матеріял до опалу, чим на матеріял до будови.

Подібне можна сказати й про всякий инший будівляний матеріял. Поки він стане будівляним матеріялом, він вперед мусить бути належито оброблений. В противнім разі він нераз зовсім не має вартости.

Таке саме й з всяким иншим матеріялом нашої поживи. Але на те, щоби мати хліб, треба вперед мати зерно, те зерно треба змолоти, муку треба замісити у тісто, а тісто треба спечи і аж тоді повстане хліб. Зерно справді називає дехто хлібом, але як зважити, кілько то потрібно перемін від зерна до хліба, то треба признати, що від зерна до дійсного хліба ще дуже далеко. Зерно є тільки матеріялом до зроблення хліба.

Як далеко від зерна до хліба, так далеко й многим людям нашого роду в Канаді до того, щоби можна назвати їх Українцями. Ми гордо нараховуємо до пів міліона душ українського населення в Канаді. Тимчасом урядова статистика, перепроваджена без тіни примусу, виказує, що в Канаді найшлося тільки 63,788 людей, що признаються до українського народу. Прочі або самі не знають, до якої народности мають признатися, або признаються до своїх віковічних ворогів, Поляків та Москалів. Чи можна сказати, що вони Українці? По совісти не можна сего сказати. По совісти можна їх почислити тільки за матеріял, з якого по тяжкій праці можнаб колись зробити Українців. Але поки з них ще не зроблено Українців, для українського народу з них не більша потіха, чим з зовсім чужих людей. Ба, ні! З чужих людей ми можемо мати більше потіхи і користи, чим з таких національних гермафродитів, що самі не знають, хто вони, — Українці, чи Поляки, чи Москалі. Коли між Англійцями найдеться яка одиниця, що сприяє нам, то ся одиниця звичайно може й нам богато доброго зробити. Бо сприяють нам люде світлі, люде розумні, люде, що мають спромогу доконати більших діл. А „наш", що не знає свого національного імени, що найскорше є в стані принести нам ганьбу. Се звичайно ті, що нічого иншого не знають, як пити, грати в карти і битися. Вони справді не признаються до українського народу, але з сего слаба для нас потіха, бо тільки статистичнім уряді скрупулятно вважають, аби кожду особу числити до тої народности, до якої вона нама себе признає. Пересічний Канадієць не є такий скрупулятний під тим зглядом, але за те стоїть близше правди, коли всіх Австріяків, Поляків, Росіян, „Ґаліщенів", „Буковинців", Русинів і Українців рахує за одну і ту саму народність.

Минувшого року, 22. квітня була у Вінніпеґу велика демонстрація проти панування Польщі над Галичиною. В демонстрації брало участь около 10 тисяч людей. Розуміється, що могло їх бути далеко більше. Бо богато з тих, що повинні були йти в рядах демонстрантів, йшли хідниками з боку, як паршиві вівці, инші тільки стояли по хідниках, поотвиравши роти, а ще инші сиділи дома, бо зовсім не знали про демонстрацію, як і взагалі ніколи нічого не знають про світ божий. Зрештою дома мусіли остати й діти, яких в статистиці конечно треба вичислювати як людей, але в демонстраціях вони участи брати не можуть. Отже можна рахувати, що як в демонстрації брало участь около 10,000 людей, то дійсне число Українців у Вінніпеґу могло бути два рази більше. Українців у Вінніпеґу повинно бути около 20,000 душ, а вже в ніякім разі не менше, чим 10,000. Тимчасом урядова канадійська статистика виказала, що на цілий Вінніпеґ призналося до української народности тільки 2,813 осіб. Решта погубилися як блудні вівці. Згубилося що найменше 12,000 Українців. Згубилося що найменше 7,000 навіть з тих, що брали участь в демонстрації проти Польщі. Проти Польщі демонструвати вміли, але там, де мали нагоду явно і славно зазначити свою силу перед канадійським урядом, там поховалися поза плоти і показували себе, як не Русинами, Ґаліщенами та Буковинцями, то Австріяками, або й причислили себе до смертельних ворогів свого народу, Лахів та Москалів!

Наслідком сего є таке диковище: До українського народу призналося у Вінніпеґу 2,813 осіб, 1,549 назвали себе Русинами, 2,013 — Ґаліщенами, 5 Буковинцями, 6,785 Австріяками, 5,696 Поляками і 3,791 Москалями. Якби Українців і Русинів додати разом, то зробить се суму 4,362 Русинів-Українців у Вінніпеґу. А проти них стоїть 5,696 людей, які назвали себе Поляками, і 3,791, що назвали себе Москалями. Се значить, що Поляків у Вінніпеґу показує урядова статистика півтора тисячки душ більше, чим Русинів і Українців разом, а Москалів тільки дрібку менше (зрештою Москалів є майже о 1000 більше, чим чистих Українців!) Отсе каже урядова статистика про силу трох славянських народностей у Вінніпеґу. Якже представляєтся дійсність? Чужинецька дільниця Вінніпеґу, се північна частина міста. Але ся часть міста у великій мірі має український характер. На вулицях панує переважно українська мова, декуди хата в хату живуть самі Українці. Навіть коли в неділю виходять люде з польського костела, то переважно чути між ними українську мову. Московську мову можна почути звичайно тільки між Жидами. Але Жиди називають себе Жидами. Отже слідувалоб надіятися, що до української народности у Вінніпеґу признаються десятки тисяч людей, підчас коли Поляків та Москалів буде лише незначне число. Та в статистиці сих людей нема. Як злодій боїться своєї тіни, так вони бояться свого національного імени. Як репях кожуха вони чіпаються всякої можливої чужої національної назви, аби тільки не назвати себе Українцями.

І деж можна називати їх Українцями! Се не Українці, се тільки матеріял на Українців! З них можуть бути Українці, якби кождого з них вперед добре обтесати. Але як їх вперед обтешуть Поляки або Москалі, або й Англійці, то будуть з них мати Поляків, Москалів, чи Англійців. І так часто буває. Ми можемо вичислювати поіменно ренеґатів, що попричіпалися до Поляків та Москалів і гірш від них шкодять свому народови. З кого рекрутуються большевики, як не з національних гермафродитів, що самі не знають якої вони народности? І тому навіть з практичних зглядів Українці не повинні числити непевного елементу за своїх людей. Що се за честь для нас, як ми представляємося, що нас в Канаді пів міліона, а статистика покаже нам, що нас тільки 63,000? Се для нас сором, бо ми виходимо перед світом обманцями. Що нам з того за користь, як ми числимо, що при одній або другій нагоді нас може виступити 500,000 душ, а як прийде до діла, то заледви з тяжкою бідою дотягнемо до 63,000? Краще на малім ограничатися і не наражатися на компромітацію.

Подібні відносини, як у Вінніпеґу, панують і в инших містах та округах Канади. Для цікавих подамо для порівнання цифри:

У Монтреалі підчас переписі населення в 1921 р. записалося 630 осіб як Українців, 34 Русини, 327 як Ґаліщени, 1,223 як Австріяки, 2482 як Поляки а 2,067 як Москалі.

В Торонто записалося 652 Українців, 176 Русинів, 365 Ґаліщенів, 16 Буковинців, 1,175 Австріяків, 2,380 Поляків і 1,332 Москалів.

В Едмонтоні було Українців 429, Русинів 31, Ґаліщенів 47, Австріяків 1,734, Поляків 652 (між ними 34 жінок більше чим чоловіків), Москалів 1,065.

В Гемилтоні було Українців 105, Русинів 145, Буковинців 120, Австріяків 872, Поляків 1,478, Москалів 950.

В Ріджайні було Українців 91, Русинів 28, Ґаліщенів 39, Буковинців 4, Австріяків 762, Поляків 156, Москалів 536.

В Саскатуні було Українців 229, Русинів 19, Ґаліщенів 67, Австріяків 355, Поляків 106, Москалів 378.

Гарно щодо числа Українців поставився Форт Вілям. Там було Українців 1,779, Русинів 124, Ґаліщенів 185, Австріяків 454, Поляків 337, Москалів 134.

Рівнож несподівано добре пописався Брендон. Там було 1,009 Українців, 15 Русинів, 115 Ґаліщенів, 419 Австріяків, 513 Поляків і 120 Москалів.

Також Оттава розмірно добре поставилася. В ній показалося 316 Українців, 16 Русинів, 6 Ґаліщенів, 41 Австріяків, 158 Поляків, 145 Москалів.

Йорктон представляєся так: Українців 153, Русинів 18, Ґаліщенів 39, Буковинців 3, Австріяків 318, Поляків 177, Москалів 526.

Крім міст звіт статистичного уряду подає також населення виборчих округів. Сила Українців в оголовних виборчих округах, де вони живуть, представляється так:

Давфін, Ман. — Українців 5,375, Ґаліщенів 3,171, Австріяків 3,135, Русинів 1,737, Поляків 569, Москалів 256, Буковинців 78; всего населення в окрузі 35,482.

Селкірк, Ман. — Українців 5,103, Австріяків 4,673, Поляків 2,391, Ґаліщенів 1,446, Москалів 1,391, Русинів 1,035, Буковинців 10; разом всего населення в окрузі 55,395.

Прованцер, Ман. — Українців 4,867, Москалів 2,253, Австріяків 2,033, Поляків 798, Ґаліщенів 140, Русинів 34, Буковинців 2; разом всего населення в окрузі 29,254.

Маркет, Ман. — Українців 3,222, Австріяків 3,658, Ґаліщенів 1,314, Поляків 606, Москалів 598, Русинів 576, Буковинців 19; разом всего населення в окрузі 41,254.

Спрінґфілд, Ман. — Українців 2,188, Австріяків 5,189, Поляків 4,350, Москалів 2,479, Русинів 2,361, Ґаліщенів 1,704, Буковинців 61; разом всего населення в окрузі 58,870.

Мекензі, Саск. — Українців 6,566, Австріяків 10,363, Москалів 7,580, Ґаліщенів 2,197, Русинів 1,925, Поляків 1,323, Буковинців 787; разом всего населення в окрузі 55,629.

Принс Алберт, Саск. — Українців 2,952, Москалів 2,961, Австріяків 1,833, Поляків 788, Русинів 304, Ґаліщенів 89, Буковинців 20; разом всего населення в окрузі 65,829.

Норт Батлфорд, Саск. — Українців 2,834, Москалів 2,807, Австріяків 1,360, Поляків 638, Ґаліщенів 270, Русинів 58, Буковинець 1; разом всего населення в окрузі 47,381.

Гомболт, Саск. — Українців 1,130, Австріяків 3,968, Москалів 2,834, Ґаліщенів 827, Поляків 679, Русинів 518, Буковинців 5; всего населення в окрузі 55,225.

Вікторія, Алта. — Українців 8,845, Австріяків 4,803, Русинів 2,714, Москалів 1,899, Поляків 1,652, Ґаліщенів 1,596, Буковинців 10; разом всего населення в окрузі 56,739.

Східний Едмонтон, Алта. — Українців 3,738, Австріяків 5,718, Русинів 1,429, Москалів 1,211, Поляків 942, Ґаліщенів 394, Буковинців 15; разом всего населення в окрузі 56,548.

Бетл Ривер, Алта.—Українців 1,616, Австріяків 2,012, Москалів 1,138, Поляків 418, Русинів 292, Ґаліщенів 147, разом всего населення в окрузі 49,173.

Менше-більше подібно представляється справа і в инших округах, де живуть Українці. Скрізь Українців заступають як не Поляки та Москалі, то бодай „Австріяки", хоч в дійсности люде українського походження становлять найчисленнійшу по Англійцях і Французах національну групу в Канаді. А кривдять себе в сей спосіб ті люде тому, що з нікчемности або з крайної несвідомости не називають себе іменем Українців, тільки ховаються за всякі можливі фальшиві імена і доказують в сей спосіб, що вони властиво не є Українці, тільки матеріял на Українців. Але тимсамим сей матеріял здебільша засуджує себе на нікчемне зогниття, на погній для других народів.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Єдність, від. 163 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 20. мая в гали Бодиара під ч. 501 Норт 3-та ул. Проситься всіх членів явитись, бо будуть важні справи до полагодження. — М. Шеґда, предс.; П. Мельник, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о годині 1.30 попол. в неділю, 20. мая в гали У. А. Горожан під ч. 822 Френклин ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження, справоздание з балю і другі справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — І. Жмутин, предс.; Н. Волос, секр.; Н. Наконечний, кас.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю 20. мая в гали під ч. 6177 Ґленмор Евню. На порядку нарад важні справи і буде вибір комітету на баль. Проситься всіх членів явитись. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Вовк, предс.; В. Бідей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о годині 2.30 попол. в неділю, 20. мая в гали Укр. Нар. Дому під ч. 217-219 Іст 6-та ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 1 дол. — О. Плескун, предс.; Н. Ковбасник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 19. мая о годині 7.30 вечер в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та ул. Проситься прибути на збори, бо суть важні справи до полагодження. — Н. Марків, секр. рек.

ПАСАЇК, Н. ДЖ. Подається до відома членам тов. ім. Т. Шевченка, що місячний мітинґ відбудеться 20. мая о годині 2.30 пополудни в Нар. Домі під ч. 148 Гоп Евню. Проситься всіх членів прибути, бо суть важні справи до полагодження. — Т. Мухний, предс.; О. Свитак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам тов. ім. Івана Франка, від. 83, що мітинґ відбудеться 20. мая в гали Тов. Укр. Ам. Горожан під ч. 822 Н. Френклин ул. о год. 2. пополудни. Проситься всіх членів зійтись хоч оден раз на три місяці, бо суть важні справи до полагодження. Будеться приймати в члени У. Н. Союза без вступного, а до тов. після ухвали. Хто з членів не прийде на мітинґ без важної причини, заплатить кару 1 дол. — М. Клапко, предс.; І. Витязь, писар.